

Фиқҳ 184-дарс. Намознинг сифати (тўртинчи мақола)

10:26 / 13.05.2022 3017

يَلْعُهْ لِلِا يَلْصَهْ لِلِا لُوسَرَعَمْ تَيَلْصَهْ لِلِا يَضَرَّةَ رُمَسْ نَبَرَجْ نَعَرَطَنَفْ مُكْيَلَعْ مَالَسَلَا مُكْيَلَعْ مَالَسَلَا آنِي دَيَأَبَ آنْلُقَ آنْمَلَسَ آذِآنْكَفَ، مَلَسَ وَمُكْيَدَيَأَبَ نُورِي شُتْمُكْنَأَشَ آمَ« آلَاقَفَ مَلَسَ وَهَيَلَعْ هَلَلِا يَلْصَهْ لِلِا لُوسَرَآنِي إِلَهَدَيَبْ ئَمُوَيْ آلَوَهِبَحَاصَىَلِإِتَفَتَلَيَلَفْ مُكْدَحْ آمَلَسَ آذِآنْكَدَأَ آنَأَكَدَوَادَ وُبَأَوْ مَلْسُمُهَأَوَرَ.

Жобир ибн Самура розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам билан намоз ўқидим. Бас, қачон салом берсак, қўлларимиз билан «Ассалому алайкум, ассалому алайкум», дер (ишора қилар) эдик. Шунда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам бизга назар солдилар-да:

«Сизларга нима бўлди? Қўлларингиз ила худди отнинг қимиirlаб турган думига ўхшатиб ишора қиляпсизлар? Қачон бирортангиз салом берадиган бўлса, қўли билан имо қилмасин ва биродарига ўнг ва чап тарафдан салом берсин», дедилар».

Муслим ва Абу Довуд ривоят қилишган.

Аёл киши икки оёғини ўнг тарафдан чиқариб, чап думбаси билан үтиради.

Чунки худди шу ҳолат унинг учун сатрлидир.

Кейин Ибн Масъудга ўхшаб ташаҳҳуд ўқийди. Унга ҳеч нарсани зиёда қилмайди.

مَلَسَ وَهْيَ لَعْهُ لِلَّا لَصِلَلُ وُسَرِ يَنْمَلَعُ لُوْقَيْهْ نَعْهُ لِلَّا يَضَرِ دُوْغَسَمْنَبِلَنَعْهُ لَلُّتَّأَيْحَّتَلَا نَرْقُلَنَمَرَوْسَلَا يَنْمَلَعُهْ أَمَكَدَهْشَتَلَهْيَفَكَنَيَبِيَفَكَوْهْ مَالَسَلَا هُتَأَكَرَبَوَهَلَلَأَمْحَرَوْيَبَنَلَا هَيَأَكَيَلَعْهُ مَالَسَلَا تَأَبَيَطَلَأَوْتَأَوَلَصَلَأَوْهُدْبَعَهَدَمَحُمَّنَأَدَهْشَأَوْهُلَلَإَلَلَإَلَهَشَأَنَيَجَلَأَصَلَلَهَلَلَدَابَعَهَلَعَهَنَيَلَعْهَلَصَيَبَنَلَا لَعَيَنْعَيْهُ مَالَسَلَا هَانَلُقَصَبُقَأَمَلَفَهَانَيَنَأَرَهَظَنَيَبَهَوْهُهُلَوْسَرَهَعَأَمَجَلَهَأَورَهَلَسَوْهَيَلَعَهُ لِلَّا

Ибн Масъуд розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам икки кафтим икки кафтлари орасида турганда менга худди Қуръондан суратргатганлари каби ташаҳҳудни ўргатдилар:

«Ат-таҳийаату лиллаҳи вاص-солаваату ват-тойибату, ассалаamu алайка айиүхан-набиyyu ва роҳматуллоҳи ва барокаатуху, ассалаamu алайна ва алаа ибодиллаҳис-солиҳийн. Ашҳаду аллаа илааҳа илаллоҳу ва ашҳаду анна Мұхаммадан абдуҳу ва расулуҳу». Ул зот орамизда эканликларида шундай эди. Қабз қилингандаридан кейин «Ассалому», дедик. Яъни алан Набиyyи соллаллоҳу алайҳи васаллам».

Бухорий, Муслим, Абу Довуд, Термизий, Насоий ва Ибн Можалар ривоят қилишган.

Ташаҳҳуддинг маъноси:

«Табриклар Аллоҳ учундир, салавот ва барча гўзал сўзлар ҳам. Эй Набий! Сенга салом, Аллоҳнинг раҳмати ва баракалари бўлсин. Аллоҳдан ўзга илоҳу маъбуд йўқ, деб шаҳодат келтираман. Албатта, Мұхаммад Унинг бандаси ва Расули, деб шаҳодат келтираман».

Шу ерда ташаҳҳудда бўладиган, аммо ҳанафий уламолар қилиш ёки қиласлик ҳақида турли фикр айтган бир амални ҳам эслаб ўтмоғимиз яхши бўлар.

يَفَ سَلَجْ أَذِيلَسَ وَهِيلَعْ هُلَلَا هِلَصْ يِبَنْلَأْنَأْكَ هَلَأْقَ أَمْهَنَعْ هُلَلَأْ يِضَرَّ رَمْعَنْبَلَنَعْ رَأْشَأْوَ، هَلْكُعَبَاصَأْصَبَقَوَ هِنْمُيَلَهِدَحَفَ هَلَعَ هِنْمُيَلَهِهَفَكَعَضَوَهَالَّصَلَا هَأَوَرَ، هِرْسُيَلَهِدَحَفَ هَلَعَ هِرْسُيَلَهِهَفَكَعَضَوَهَمَهَبَلَا هِيلَتَ يِتَّلَهِعَبَصَابَ يِرَاحْبَلَأْلِإِلِسَمَحَلَا.

Ибн Умар розияллоху анҳумодан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам қачон намозда ўтирсалар, ўнг кафтларини ўнг сонларига қўяр, бармоқларини тугиб, бош бармоқ ёнидаги бармоқлари билан ишора қиласар эдилар. Чап кафтларини чап сонларига қўяр эдилар».

Бешовларидан фақат Бухорий ривоят қилмаган.

Ушбу ҳадиси шарифда ташаҳҳудда ўтириш ва унда қилинадиган ишлар ҳақида сўз кетмоқда.

Ташаҳҳудда ўтирганда ўнг кафтни ўнг сонга, чап кафтни чап сонга қўйиб ўтириш. Бармоқларни қиблага қаратиб ўтириш.

Ўнг қўл бармоқларини тугиб, бош бармоқ ёнидаги кўрсаткич бармоқ ила ишора қилиш.

Ўша бармоқни араб тилида «саббоба» дейилади.

Шунинг учун ташаҳҳудда қилинадиган ишорани ҳам «ишораи саббоба» дейилади.

«Ишораи саббоба» ташаҳҳудда «Ашҳаду аллаа илааҳа», деганда «Лаа илааҳа»ни айтиётганда кўрсаткич бармоқни юқорига кўтариш ва «иллаллоҳу»ни айтганда тушириш билан бўлади. Ўша бармоқни кўтаришда бошқа бармоқларни йиғиб олинади.

Баъзилар ушбу ривоятдаги «бармоқларини тугиб»ни ташаҳҳудга ўтиришда тугиб ўтиради, деб тушунгандар. Шунинг учун аввалдан қўлларини муштга ўхшатиб ўтиришади ва «Лаа илааҳа»га келганда кўрсатгич бармоқларини юқорига кўтаришади. Бармоқларни тугмасдан, уларни оддий ҳолатда қиблага қаратиб, учларини тиззага етказиб ўтириш кўпроқ маъқул бўлган.

«Саббоба» сўкиш деганидир. Бинобарин, «ишораи саббоба»нинг маъноси – «сўкиш ишораси» бўлади.

Ташаҳхудда «Ашҳаду аллаа илааҳа иллаллоҳу»нинг «Лаа илааҳа»сида кўрсаткич бармоқни кўтариш шайтонни сўкиш бўлади. «Ишораи саббоба»ни қилиб, бармоқни тушириш шайтонни темир қамчи билан уришдек гап, дейилади.

Ишорани қилгандан сўнг намоз тамом бўлгунча ўша бармоқقا қараб турилади. Ишораи саббоба пайтида тугилган бармоқлар намознинг охиригача ҳам ёзиб юборилмайди.

Баъзи уламоларимиз бу ишорани қилмасликни айтганлар. Аммо Ибн Ҳумом ва Али Қорий каби уламоларимиз: «Буни қилмаслик ривоят ва дироятга хилоф бўлади», деганлар.

Биз эса устози ўргатганлар қилсин, ўргатмаганлар қилмасин, аммо ихтилоф бўлмасин, деймиз.

(Давоми бор)

**«Кифоя» китобининг биринчи жузи
асосида тайёрланди**